

МИ
А Л Е К С А Н Д А Р I.

по милости Божјој и вољи народној

Краљ Србије

Проглашавамо и објављујемо свима и свакоме,
да је Народна Скупштина решила и да смо Ми по-
тврдили и потврђујемо

ЗАКОН

О

С У Д И Ј А М А

I.

Који могу бити судије и председници.

Члан 1.

Судија у првостепеном суду може бити онај
српски грађанин, који има све законске услове за

државну службу, који је свршио редовно правни факултет у Србији или на страни, и који је провео у судској служби најмање шест година као указни чиновник, или осам година као указни чиновник у другој струци, или је био две године професор права на Великој Школи, или пет година јавни правозаступник у Србији.

Судије у првостепеним судовима морају имати најмање двадесет и пет година, а у вишим најмање тридесет година старости (чл. 113. Устава).

Члан 2.

За председнике у првостепеним судовима тражи се још да су служили пет година: као судије првостепених судова, или као секретари Министарства Правде или виших судова, или као професори права на Великој Школи, или три године као начелници Министарства правде; или да су били десет година јавни правозаступници у Србији.

Тако исто могу бити председници првостепених судова и они чиновници — свршени правници — других струка државне службе, који су били најмање једну годину судије првостепених судова или две године јавни правозаступници, а имају петнаест година указне службе, међу којима најмање пет година судске указне службе.

Члан 3.

Судије Апелационога Суда могу бити они, који су били седам година: судије првостепених судова, или секретари Министарства правде или виших судова, или професори права на Великој Школи или четири године начелници Министарства правде, или две године председници првостепених судова, или петнаест година јавни правозаступници у Србији; а могу бити и они чиновници — свршени правници — других струка државне службе, који су били најмање две године судије или четири године јавни правозаступници, а имају шеснаест година указне

службе, међу којима најмање шест година судске указне службе.

Члан 4.

Председници Касационога и Апелационога Суда и судије Касационога Суда могу бити они, који су служили десет година као судије првостепених судова, или као секретари Министарства правде, или виших судова, или као професори права на Великој Школи; или су били осамнаест година јавни правозаступници у Србији; или су служили пет година као судије Апелационога Суда, или као начелници Министарства правде, или као председници првостепених судова, или су били Министри, а имају услова из чл. 1. овог закона.

Тако исто могу бити бирани и постављени на ова звања и они чиновници — свршени правници — других струка државне службе, који су били најмање три године судије или шест година јавни правозаступници, а имају двадесет година указне службе, међу којима најмање седам година судске указне службе.

Члан 5.

За квалификацију по чл. 2., чл. 3. и члану 4. овог закона, могу се године проведене у тамо именованим положајима срачунавати, ако се тим наређењима тражи подједнак број година за те положаје; или се могу допунити године тих положаја са годинама проведеним у положају, за који се тражи мањи број година.

При срачуњавању узимаће се две године правозаступничке службе као једна година судијска.

Члан 6.

Не могу бити бирани ни постављени за председника ни за судију ма ког суда они, који су дисциплинарном осудом отпуштени из државне службе, или који су пресудом редовних судова за просте не-

политичне злочине или за безчастеће преступе били осуђивани, или ослобођени из недостатка доказа.

Исто тако, судија који би био ослобођен из недостатка доказа за дела означена у предњем одељку, уклониће се указом из судске струке на предлог Министра правде.

Члан 7.

Не могу бити судије заједно у једном суду сродници: по крви у правој линији, у ком било степену, у побочној до четвртога степена, а по тазбини до другога степена завршно. Кад се међу судијама деси овако сродство, указом, на предлог Министра, премешта се у други суд, или другу струку, ако у судовима места нема, онај судија, који је по рангу млађи.

II.

О постављању судија.

Члан 8.

Председника Касационога Суда поставља Краљ указом на предлог Министра правде.

Све остале председнике судовâ и судије свију судовâ поставља Краљ указом од изабраних кандидата.

Ове кандидате бира нарочити одбор, у састав којег улазе: Министар правде (као председник одбора); председник Касационога Суда; два члана Државнога Савета — правника, један, који је по рангу најстарији, а други, кога изабере сам Државни Савет; председник Апелационога Суда; два професора права на Великој Школи, један, који је по рангу најстарији, а други, кога изабере правни факултет Велике Школе.

За свако упражњено место, на позив Министра правде, изабраће одбор тајним гласањем по два кандидата, од којих Краљ на предлог Министра правде, поставља једнога указом на то место и звање.

За пуноважан избор кандидата тражи се проста већина. Ако су гласови подељени, да нема већине, врши се одмах ужи избор све дотле, док се већина не добије.

III.

О сталности судија.

Члан 9.

Судије и председници судова у својим звањима стални су. Они не могу бити ни отпуштени из службе, ни премештени са свога звања и места, ни пензионисани, сем у случајима предвиђеним овим законом.

IV.

О премештају судија.

Члан 10.

На предлог Министра правде судија или председник суда може бити премештен из суда, где је са службом, у други суд или другу струку само у овим случајевима:

1. По писменој молби или писменом пристанку његовом ;
2. Због сродства казаног у чл. 7. овог закона ;
3. По дисциплинској казни (чл. 21. овог закона) ; и
4. Кад се законодавним путем укине тај суд.

V.

О пензионисању судија.

Члан 11.

На предлог Министра правде судије и председници судова ставиће се одмах у пензију у овим случајевима:

1. Председници Касационога и Апелационога Суда кад наврше седамдесет година старости ; су-

дије Касационога и Апелационога Суда и председници првостепених судова, кад наврше шездесет и пет година старости; и судије првостепених судова, кад наврше шездесет година старости.

2. Услед душевне или телесне неспособности, која се има надлежно од три лекара констатовати и мишљење ових лекара од Главног Санитетског Савета утврдити.

3. Услед дисциплинских или судских осуда.

А може се ставити у пензију и

4. Кад кд сâм писмено захтева, а по закону о чиновницима грађанског реда има права на пензију.

VI.

О одговорности судија.

Члан 12.

За злочинства и преступљења, учињена у званичној дужности, судија ће подлежати суђењу редовних судова.

Исто тако редовни судови судиће и за накнаду штете, која би се учинила кривицом судије у званичној дужности

И за дисциплинска иступљења судија ће се казнити по прописима овога закона.

Члан 13.

Тужба за кривице изложене у првом ставу предњег члана, или за накнаду штете, подноси се написмено Министру правде или непосредно Касациономе Суду. Приватни тужилац дужан је у тужби именовати судију кога тужи, јасно разложити зашто га тужи, и поднети у оригиналу или у потврђеном препису доказе о његовој одговорности. Ако су докази сведоци, онда треба да означи име и презиме свакога сведока, где се налази и шта ће му који сведок да сведочи.

Тужба оваква подноси се у двоје.

Што је год казано овде о тужби приватног тужиоца, вреди и о тужби, која би се, по званичној дужности, од стране Министра правде против кога судије имала да подигне.

Члан 14.

Министар правде у року од петнаест дана од пријема тужбе спровешће тужбу заједно са поднесеним преписом и свима доказима Касациономе Суду да реши:

Да ли има основа, да се тужени судија даде под суд за саму кривицу или за накнаду штете.

Ако је тужба предата непосредно Касациономе Суду, Касациони Суд извештава о томе Министра правде.

Члан 15.

Касациони Суд, кад прими тужбу, најдаље за три дана од пријема, доставиће дупликат исте туженоме на одговор, и одредиће му за то рок, који не сме бити краћи од пет ни дужи од двадесет дана.

Кад одређени рок прође, и ако не буде тужени одговорио на тужбу, Касациони Суд у општој седници решава о поднетој тужби најдаље за десет дана.

Ако у овом случају буду један или више судија Касационога Суда оптужени, решаваће о поднетој тужби остале судије, без обзира на број судија, који је потребан за општу седницу по §. 13. устројства Касационога Суда; а ако буду оптужени више од половине судија Касационога Суда, онда ће предмет решити остале судије Касационога Суда са изборним одбором, предвиђеним у чл. 8. овог закона, осим Министра правде, и даље ће поступити по чл. 16.

Члан 16.

Ако Касациони Суд реши, да има места давању судије под суд, одредиће у исто време и суд, који ће дело судити; и о томе известиће приватног тужиоца, туженог судију и Министра правде.

Решење ово доставља се, уз спровод како тужбе тако и свију других акта, одређеноме суду.

Члан 17.

Одређени суд, кад прими решење са актима, чиниће даље ислеђење у колико му потребно буде и продужити даљу радњу по прописима закона о поступку судском у кривичним делима или грађанским парницама, ако би се ствар тицала само питања о накнади штете.

Члан 18.

Тужба противу судије за накнаду штете мора се одређеном суду поднети у року од шездесет дана, рачунајући од дана, кад је тужиоцу достављено извешће Касационога Суда.

Члан 19.

Право на тужбу противу судије за накнаду штете причињене у вршењу званичне дужности, застарева за шезд месеци, рачунајући од дана кад је пресуда или решење, из кога је штета произашла, извршним постало; а ако пресуда или решење није оштећеном предато, онда од кад је оштећени за штету сазнао.

Судија се овом застарелошћу може бранити све донде, док пресуда, којом се осуђује, не постане извршна.

Члан 20.

У случајима §. 43. закона о чиновницима грађанског реда, и допуне истога параграфа од 15. јуна 1864. год. (Збор. 17. стр. 23.), казниће се и судија дисциплински.

Члан 21.

Дисциплинске казне за судије и председнике судова јесу:

1. Писмени укор;

2. Новчана казна ;
3. Премештај у други суд или другу струку без права на селидбене трошкове ;
4. Стављање у пензију, и
5. Губитак службе.

Члан 22.

Казну укора за судије изриче председник или судија, који га по старешинству заступа, и то за мање кривице, за које је или сам сазнао, или по достави са стране, или по захтеву Министра правде.

За кривице које прелазе круг његове надлежности, председник послаће акте са извештајем Министру правде, који ће даље поступити по чл. 25. овог закона.

А казну укора над председницима изриче Дисциплински Суд по чл. 25. овог закона.

Члан 23.

Противу решења председниковог за казну укора, кажњени судија може се жалити Министру правде у року од пет дана, од дана саопштења.

Противу решења Министровог нема места жалби.

Члан 24.

Казном укора може бити судија или председник кажњен само једанпут.

Члан 25.

Дисциплинске казне: новчану, премештај, стављање у пензију, губитак службе, и да се место судије по §§. 16., 17. и 18. зак. о чиновницима грађанског реда огласи за упражњено, на представку или тужбу Министра правде, изриче судски дисциплински суд.

У састав овога суда улазе: председник Касационог Суда или у одсуству његову најстарији по рангу судија, четири члана Државнога Савета и че-

чири судије Касационога Суда, коцком изабрани за сваки поједини случај суђења.

Председник овога суда биће који је по рангу најстарији.

Члан 26.

Оптужени судија или председник може чинити изузеће противу чланова Дисциплинскога Суда само у почетку ислеђења и суђења. Тражење о том изузећу решавају остали чланови тога суда, чије је решење извршно. Ако би било тражење изузећа противу чланова тога суда више од половине, онда решава о томе изузећу општа седница Касационога Суда са заосталим бројем судија.

У случају да буде који од чланова изузет, попуниће се његово место одмах накнадним избором по чл. 25. овог закона.

Члан 27.

Дисциплински суд судиће по убеђењу и познавању ствари.

Противу пресуде Дисциплинског Суда нема места жалби.

Исто тако и редовни судови судиће судијама по убеђењу и познавању ствари за дела из §§. 105., 106. и 107. крив. закона.

Члан 28.

Новчана казна, на коју се судија може дисциплински осудити, не може бити већа од двомесечне његове плате.

Члан 29.

Судија се не може осудити, ни на какву дисциплинску казну док се не саслуша.

Члан 30.

Дисциплински Суд доставља своју пресуду Министру правде, који се стара о извршењу исте.

Члан 31.

Дисциплински Суд предвиђен у чл. 25. овог закона, мора бити потпун при сваком суђењу; а изборни одбор, предвиђен у чл. 8. овог закона, може бирати са најмање пет чланова. Министра правде може замењивати његов заступник — Министар.

VII.

О платама судија.

Члан 32.

Законом овим одређују се судијама и председницима судова ове плате:

1. Председнику Касационога Суда 9.000 дин. годишње, по навршеној периоди од четири године 10.000 дин.

2. Председнику Апелационога Суда 8.000 динара годишње, по навршеној периоди од четири године 8.500 дин.

3. Судијама Касационога Суда по 7.000 дин. годишње, по навршеној периоди од четири године по 8.000 дин.

4. Судијама Апелационога Суда по 5.000 дин. годишње, по навршеној периоди од четири године по 6.000 дин.

5. Председницима првостепених судова по 5.000 дин. годишње, по навршеној периоди од четири године по 6.000 дин.

6. Судијама првостепених судова по 3.000 дин. годишње. После сваке навршене периоде од три године по 500 динара повишице тако, да последња плата буде 5.000 динара годишње.

VIII.

О рангу судија.

Члан 33.

Ранг међу судијама одређује плата. Ко у једнаком звању има већу плату, тај је по рангу старији.

Ако су плате једнаке, онда је по рангу старији онај који је пре добио ту плату. Вишак онај, преобраћен од старе плате у талирима, овде се не рачуна за већу плату и за ранг.

Ако су два или више судија добили једним указом или решењем једнаке плате, онда је старији по рангу онај који има више времена указне службе.

Овим се замењују дојакошња наређења противна овоме, као и §. 14. устројства Апелационога Суда, у колико се односи на ранг судија.

Кад буде постављен по овоме закону за судију Касационога Суда онај, који је био Министар, он добија међу судијама са једнаким платама, најстарији ранг. Ако има више таквих, онда је по рангу старији онај који је био Председник Министарства, а по том онај, који је пре постао Министар.

IX.

Прелазна наређења.

Члан 34.

У циљу увођења овог закона у живот, има се у року тридесет дана од дана кад овај закон ступи у живот, извршити постављење судија и председника свих судова по прописима овога закона.

Тога ради Краљ ће указом, на предлог Министра правде, а по саслушању Министарског Савета, наименовати одбор, који ће под председништвом Министра правде у томе року, а на начин предвиђен у чл. 8. овог закона извршити кандидацију за прво постављење председника и судија по овоме закону изумимајући председника Касационога Суда.

Судије и председници судова, које затече овај закон у служби, остаће и даље на својим местима и звањима, и задржаће право на плате по дојакошњем закону све до постављења по овоме закону.

Садашње судије и председници судова могу бити овим избором бирани и постављени на иста звања, и ако не би имали прописан број година службе,

који се овим законом за то звање као квалификација тражи.

Тако исто и садашњи секретари судова могу бити бирани овим избором за судије и ако немају прописан број година, који се по чл. 1. овог закона тражи као квалификација за то звање.

Судије и председници, који не буду изабрани и постављени по овом закону, ставиће се на расположење и даље учинити са њима распоред по закону о чиновницима грађанског реда.

Члан 35.

Све судије и председници, који по овоме закону буду постављени, добијају одмах плату по овоме закону.

Време проведено на дојакошњој плати или полагају, урачунаће им се за периодну повишицу по овоме закону.

Члан 36.

Закон овај ступа у живот на два месеца од дана кад га Краљ потпише, и тада губи силу Закон о судијама од 9. фебруара 1881. год. са свима његовим доцнијим изменама и допунама.

Препоручујемо Нашем Министру правде, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

19. јануара 1901. год.
у Нишу.

АЛЕКСАНДАР с. р.

(М. II.)

*Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,*

Н. Антоновић с. р.

Министар правде,
Н. Антоновић с. р.